

Kansanedustaja Hanna Sarkkinen (vas)
Eduskunnan naisverkoston puheenjohtaja

Kommenttipuheenvuoro 22.3.2017

Perhevapaauudistus-keskustelu kytkeytyy moneen asiaan, se kytkeytyy **naisten työssäkäyntiin, sukupuolten palkkaeroon, varhaiskasvatukseen, hoivavastuun jakautumiseen, äitien ja isien vanhemmuusrooleihin, kansantalouteen, nuorten naisten asemaan työelämässä sekä arvoihin ja mielipiteisiin**. Sen vuoksi asia ja ratkaisumallit eivät ole yksiselitteisiä, eikä niistä ole helppo päästä yhteisymmärrykseen. Asia myös herättää paljon tunteita niin eduskunnassa kuin kansalaisten keskuudessakin, sillä asia tulee niin lähelle omaa perhettä ja lapsia, yksilöiden päätöksiä ja ihmisten toimeentuloa.

Perhevapaakeskusteluun liittyy usein myös äitien syylistämistä, tahallista ja tahatonta. Tässäkin asiassa näyttää siltä, että teki nainen niin tai näin, niin monen mielestä hän tekee väärin ja monet ihmiset kokevat asianaan kertoa sen äänekkäästi. Toivon, että perhevapaa- ja päivähoitokeskustelusta päästäisiin pois syylistävästä puheesta kohti faktapohjaista ja moniäänistä pohdintaa.

Perhevapaita ja niiden uudistamista pohdittaessa on ensimmäisenä lähdettävä liikkeelle siitä, mitä tavoitellaan. Jos tavoitteena on, että miehet käyttäisivät enemmän perhevapaita ja olisivat kotona lasten kanssa ja siten isien vanhemmuus vahvistuisi, ja toisaalta, että naisten työssäolo ja työmarkkina-asema parantuisi, on perhevapaajärjestelmän uudistaminen välttämätöntä. Kuten on todettu, isät käyttävät vain murenia perhevapaita ja sukupuolten palkkaero on yhä merkittävä. Tutkimus myös näyttää, että isiä kannustaa vain heille erikseen kiintiöidyt kuukaudet, eli jos tavoite on lisätä isien perhevapaakäyttöä, on kiintiöinti ainut tehokas tie.

Keskustelussa puhutaan paljon perheiden valinnanvapaudesta. On hyvä muistaa, että perheet eivät ikinä tee valintoja tyhjiössä. Isä ei yleensä jää kotiin, jos ei ole isille kiintiöityjä kuukausia. Nainen jää helpommin kotiin pidemmäksi aikaa, jos naisella ei ole säännöllistä ja kohtuupalkkaista työtä mihin palata. Sukupuolten palkkaero kannustaa naisia jäämään kotiin ja naisten kotiinjääminen taas ylläpitää palkkaeroa. Yhteiskunnan asenteet ja pienten lasten hoitoonviennin arvostelu aiheuttavat paineita lykätä töihinpaluuta. Jotkut esittävät, että perhevapaakuukausien kiintiöiminen isille vähentäisi perheiden valinnanvapautta. Tämä ei ole validi argumentti, mikäli uudistus toteutetaan siten, ettei äitien perhevapaakuukausien määrä vähene nykyisestä. Isien ei myöskään ole pakko jäädä kotiin, mutta lisäämällä isäkuukausia luodaan perheille nykyistä paremmat edellytykset tehdä valinta siitä, että myös isät käyttävät perhevapaita.

Valinnanvapaudesta puhuttaessa on puhuttava myös varhaiskasvatuksesta. Eduskunnan naisverkosto teki aikoinaan ison työn tasa-arvoisen päivähoito-oikeuden saamiseksi maahan, kansanedustajat yli puoluerajojen ajoivat asiaa. Valitettavasti tasa-arvoista varhaiskasvatusoikeutta on nyt rajattu, ja se jos mikä on ongelma perheiden valinnanvapauden ja lasten tasa-arvoisen varhaiskasvatusoikeuden kanssa. Myös varhaiskasvatuksen laatu on valinnanvapauskysymys, varhaiskasvatuksen laadun on oltava sellainen, että perheet katsovat varhaiskasvatuksen laadun olevan sellainen että se koetaan varteenotettavaksi vaihtoehdoksi.

Olin viime viikolla YK:n naisten asemaa käsittelevässä CSW kokouksessa jonka tämän vuoden teemana oli naisten taloudellinen voimaantuminen. Selväksi kävi, että työn ja perheen yhteensovittamisen ja vanhemmuuden kustannusten epätasaisen jakaantumisen haasteet ovat läsnä kaikkialla. Selväksi myös kävi, että naisten taloudellisen voimaantumisen tukeminen on hyväksi koko yhteiskunnan kehitykselle ja kansantalouksille ja isien vanhemmuuden tukeminen on myös hyväksi koko yhteiskunnan kehitykselle ja koko perheelle.

Esitän myös toiveen, että useampi mies ja mieskansanedustaja osallistuisi keskusteluun perhevapaa-malleista ja uudistuksista ja perhepolitiikasta yleisemminkin. Jos vain naiset keskustelevat aiheesta, se uusintaa ja ylläpitää jaottelua siitä, että perheasiat ja hoitovastuu kuuluu lähinnä naisille ja miehillä on lastenkasvatuksessa vain apupojan rooli. Sen asenteen muuttaminen on sekä miesten että naisten etu.

Satavuotias Suomi ansaitsee tasa-arvoa ja isien vanhemmuutta vahvistavan perhevapaaudistuksen.